

Spelemän på Kopparhatten

När jag vid ett tillfälle sökte i Blomgrens arkiv efter bilder från Rösa 8 får jag ett antal träffar! En bild väckte nyfikenhet, fastän den inte hade med Rösa 8 att göra. **Kopparhattens turisthotell.** Jag hade ärligt talat ingen vetskap om att det funnits turisthotell uppe på Kopparhatten. Det har bara varit Skärälids turisthotell som existerat för mig. Åtskilliga gånger har jag varit uppe vid Kopparhatten då jag varit ute på cykelturer. Det var mer regel än undantag när man var på väg från Röstånga mot Klippan att man skulle upp dit, men bara för att runda, sen bar det nedåt och hemåt igen. Man såg en infotavla om något, men tog sig aldrig tid att läsa på den. Hade jag gjort det hade jag fått veta mer... Av bildtexten till det här fotot framgår att en byggnad uppfördes i början av 1900-talet och att det bedrevs sommarcafé samt att här fanns en populär dansbana. Men turisthotell, innebar det att det fanns boende också! Vad var det i så fall för gäster man hade? Vad var det som lockade hit dom? Var det då som nu ...naturen? Kanske dansbanan? Vi ser 2 stilig klädda ynglingar med huvudbonader som det står Kopparhatten på. Vad hade dessa för funktion. Var man piccolo som servade gästerna med att bära deras bagage eller var det andra göromål? Huset brann ned på grund av

olyckshändelse. Cafét drabbades av vägglus, eller så kallade skäktor. Botemedlet på den tiden var att fylla rummen med en form av lättantändlig gas. På kvällen glömde rörelseidkaren sig och gick in med ett tänt stearinljus, varpå huset antändes och brann ned. Ett nytt hus blev uppfört, verksamheten fortsatte. Alma och Dagmar Jönsson tog över verksamheten, oklart när, drev det fram till 1927 då en källarmästare Grundström på Skäralids Turisthotell övertog driften. Även orienteringsklubben OK Skäret i Ljungbyhed drev caféverksamheten. Huset revs 1966. Dansbanan försvann 1952, då den flyttades då till Högakull vid Spången

Människorna då !!! Spelemannen till vänster heter Fritiof Svensson. Fritiof föddes i Riseberga socken år 1881. Han gifter sig 1905 med Frida Maria Andersson från Flenshuset i Vedby socken. 1916 bosätter man sig på Klostervägen 41 tillhörande Mammarp under Elfdalen! Fritiof arbetade både på Pappersbruket och på Läderfabriken, men var också en flitig speleman med sin fiol. Paret hade 8 barn, 2 döttrar, Elsa och Maja. Sönerna var Priffe, Skrille, Lolle, Tutte, Snoffer och en som kallades för Sven! Det är väl främst barnen de flesta av oss känner till! Mitt i bild sitter Karl Gustav Thorsén, västgöte, född i Karlsborg. Han var volontär och sadelmakare, här med dottern Ruth på knät. Vid hans sida sitter hustrun Karen, med sonen Karl Gustav, Karen är född i Danmark. Karen står i kyrkböckerna som "hotellinnehafarinna" det är alltså hon som driver turisthotellet på Kopparhatten vid denna tid. Hur länge är obekant, hon avlider 1915 endast 40 år gammal. Den andre spelemannen med plommonstopet, nämns i texten som "Killebäckaren från Rösa" Bara uttrycket blir man nyfiken på! Killebäck inte ligger i Rösa!! Karl Persson är hans rätta namn. När det här fotot togs var Karl 32 år. Han föddes i Holm 1, en av de två stora gårdarna i Holm, men växte upp på torpet Killebäck ett par km norrut. 1902 gifte Karl sig, då 25 år gammal, med Nelly Edvardsson. Paret bosätter sig i dåvarande Åby, där deras två söner Gunnar och Knut föds. Karl arbetar som bryggeriarbetare. Men 1913 då sadlar man om och blir lantbrukare, man arrenderar då gården Rösa 4b också kallat "Vidablick" som ligger i nordvästra delen av Rösa, nära gränsen till Ö Ljungby. Det är nu Karl blir "Killebäckaren från Rösa" Gården brukar man fram till 1936. Yngste sonen känner vi mer som träsnidaren Knut Persson. "Klippans egen Döderhultare". Knut var precis som sin far Karl, en hängiven fiolspelarare. Spelemännen Fritiof och Karl hade mer gemensamt än sitt spelande! Jag har fått berättat för mig att de båda hade en hel del upptåg för sig, det stod även tjuvfiske på meritlistan... då i Bäljaneå nedanför Elfdalen, där man med ljus och ljuster fångade lax om nätterna!!

Var det här en speciell dag som Axel Blomgren tog sig till Kopparhattens turisthotell? Förmodligen på cykel och medförande sin fotoutrustning. Alla är så stiltigt klädda! Kvinnornas klädsel är nästan av en folkdräkts karaktär.

Den här glasplåten är som vi ser söndrig, men jag tycker det förstärker bara bilden ännu mer... och en tacksamhetens tanke till den eller de som hanterade glasplåtarna, att man inte kastade bort den pga att den var trasig! Med lite efterforskning om platser och människorna kan man få en bild att tala... Det finns några personer till som är namngivna och som man nog kan få mer uppgifter om, men jag nöjer mig med dessa. Men jag vill ändå återvända till spelemannen Fritiof och hans fiol. Med den lockade han säkert många till underhållande musik och dans! Fiolen... ja, den lever än idag. Ett barnbarn har den i sin ägo!

Text PO Carlson, foto Axel Blomgren

Postat [21 december, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Klippanorienterare på is

Månadens bild är hämtad ur Bertil Akka Bengtssons arkiv.

Akka har fotograferat Klippanorienterarna på deras vinterträning, troligen en söndagsförmiddag på Killebäckasjön eller Bihagasjön. Året är 1952. Klippanorienterarna var riktigt stora på 1950-talet. Man var alltid i topp på resultatlistorna, framför allt på budkavlarna och lagtävlingarna där man tillhörde Sverigeeliten. Mycket av träningen vintertid bestod av bandyspel, skidåkning var man försiktig med, man var rädd för att löpningen skulle hämmas när tävlingssäsongen kom i gång på våren, genom att man inte skulle lyfta på fötterna när man sprang, vilket är av vikt i terräng. Man skulle fortsätta "åka skidor". Därför föredrog man skridskoåkning, men även snöpulsning var bra träning. Isträningen bedrevs på någon av sjöarna, Killebäckasjön eller Bihagasjön, dit man naturligtvis cyklade! Uppvärmningen bestod ofta av snöskottning om och när det snöat, 10 till 20 cm snö var nog inget ovanligt! Det var betydligt bättre vintrar i början av 1950-talet! Efter snöskottningen som man utförde med skrapor, så breda att 2 man kunde hantera dem, delade man upp sig i 2 lag och spelet tog sin början!

Laget till vänster består av, stående från vänster, Knut Nilsson, bröderna Gösta, Lennart och Arne Nilsson samt Torsten Andersson. Knästående fr.v. Okänd, Lennart Månsson, Kurt Persson samt Leif Nilsson. Laget till vänster, stående fr.v. Torsten Johansson, Arne Sandström, Malte Nilsson, Gert Berg, Egon Persson samt okänd. Knästående fr.v. Okänd, Kjell Rosenkvist, Karl-Erik Persson (KEP) samt okänd.

Akka som själv var orienterare deltog säkerligen själv i träningen, men som tur var för framtiden, var han flitig med att dokumentera!

Text PO Carlson foto Bertil Akka Bengtsson

Postat [14 november, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Hans Carlsson

Här sitter Hans Carlsson från torpet Gyllstorp i Axel Blomgrens ateljé. Hans och hans hustru Elsa brukade torpet Gyllstorp som var beläget i

norra delen av Bjersgårds ägor gränsande till Ugglarp. Området här uppe benämndes "Friheten" Hans var född i Gammalstorp i Blekinge, flyttade till Skåne någon gång i mitten av 1880 - talet, först till Barkåkra sedan till Allerum. 1910 flyttade man till det lilla torpet Gyllstorp underlydande Bjersgård. Förutom torpet, körde Hans mjölkskjuts för torparna, till mejeriet i Klippan. Han levererade även ved till husägare i Klippan. Hans och hustrun Elsa tog på äldre dar hand om 5 barnbarn efter att föräldrarna avlidit eller emigrerat till Amerika.

Kanske var det som vedleverantör han fick kontakt med Axel Blomgren. De två hade nog en nära relation, Axel fotograferade en hel del i Gyllstorp, men många av bilderna finns inte bevarade. En del kopior återvände till Sverige i samband med att ättlingar var på besök i mitten av 1990-talet. Kopiorna var kort som skickades till barn som utvandrat till Amerika 1913.

Hans och hans vita hingst Munter var ett vanligt inslag i vardagsbilden på sina färder mellan Gyllstorp och Klippan, eller Åby som det hette då. Av Hans klädsel att döma är det vinter, kan han denna dag levererat ved till Axel Blomgren?

Text PO Carlson, foto Axel Blomgren

Postat [19 oktober, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Månadens bild September

Nu är vällingklockan åter på plats. Efter att Vedbylängan fått ny gavel är den nu upphängd. Vällingklockan var inte endast en fin utsmyckning utan användes för att meddela tider för arbete och måltider. Den började

användas redan på medeltiden men blev vanligare först på 1600-talet. Klockorna har olika klang och rytm beroende på olika ringningstekniker. Olika signaler användes för att gårdens folk skulle känna igen den egna vällingklockan då de var ute och arbetade på fälten. Den hade även en viktig funktion vid olyckor och bränder. Man tror att namnet vällingklocka kommer av att det var mest välling och sill som serverades.

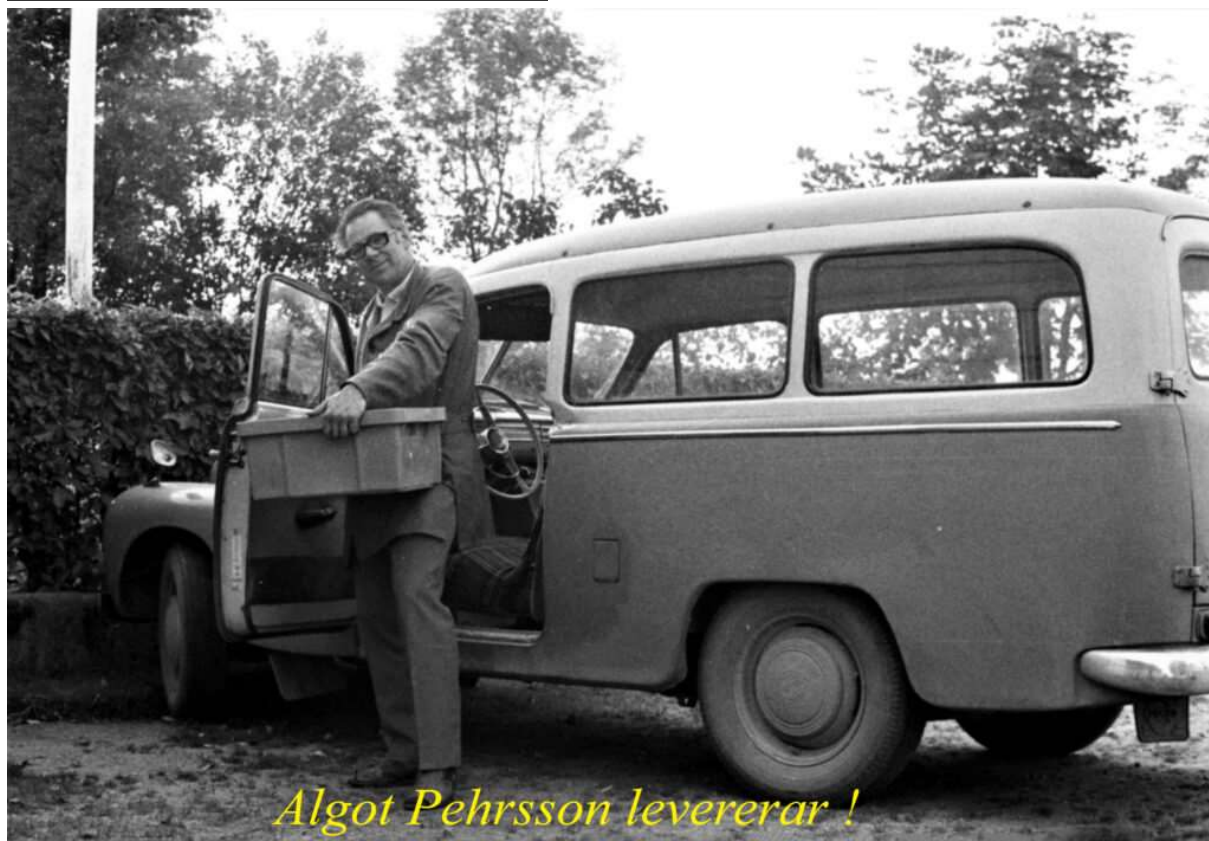
På 1900-talet hade de flesta fickur och då hade man inte samma behov längre av vällingklockan.

Vid pennan, Mona Scott.

Foto, Per-Olof Carlson

Postat [19 september, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Handlarelådan

I en tid med pandemi och restriktioner har vi fått ändra våra inköpsrutiner. Smittorisk och riskgrupper har gjort att många ej kunnat göra sina vanliga inköp. Inköpslistor har fyllts digitalt med datorns hjälp, och färdigpackade matkassar blivit hämtade eller hemkörda av affären. Kanske inget nytt under solen, handlarna har levererat hem tider tillbaka. Hemleverans av varor var till stor hjälp för landsbygdens befolkning som i avsaknad av bil och tidsbrist hade svårt komma till affären. I mitt hem skedde näthandeln över Televerkets kopparnät, mitt i veckan lyfte mor luren och slog numret 10549 till Algot Pehrsson i Söndraby. En lång inköpslista lästes upp och i slutet av veckan anlände handlare Pehrsson med varorna i sin Volvo Duett. Ibland var beställda varor ersatta med något liknande, vilket inte alltid uppskattades, men efter lite diskuterande kom de överens! För barnen var handlarens besök veckans höjdpunkt då det i regel fanns det något gott i lådan, slickepinne eller tablettask!

Algot Pehrsson drev affären i Söndraby från 1942 till 1987.

Text o foto Leif Olofsson

Postat [18 augusti, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

En svensk klassiker

Det klassiska originalet Gårdspump Nr. 12, som tillverkas i Sverige, är en gårdspump som funnits på marknaden i över 100 år. Med sina vackra former och elegans har Gårdspump Nr. 12 stulit våra hjärtan.

Ingen minns exakt var mönstret till gårdspumpen kom ifrån när det togs upp i produktion på August Hanssons Gjuteri i halländska Halmstad.

Under första världskriget fick gjuteriet konkurrens av Lundgrens Gjuteri på andra sidan gatan. Gjuterimästaren gick helt enkelt över till det nya företaget och tog med sig mönstret och under många år tillverkade de två konkurrenterna den populära produkten. Som mest gjordes 30 000 pumpar per år.

Gårdspump nr. 12 kan användas till ett djup av cirka 7 meter. Cylindern är placerad 1,2 meter under fotplattan, vilket som regel räcker för att cylindern inte ska frysa vintertid.

Framför Tvärbystugan i hembygdsbyn på Elfdalen finns nu en gårdspump installerad. Ett trevligt och passande inslag i miljön.

Text och foto PO Carlson.

Postat [12 augusti, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Blomsteräng

Blomsteräng

Vad är väl mer somrigt än en vackert blommande äng. Ännu så länge får vi njuta av prästkragar, timotej, smörblommor, käringtand och olika gräsarter. Men snart kommer även blåklint och vallmo att bidra med sin färgprakt.

Vi på Träffpunkt Elfdalen är så stolta över ängen och sköter om den efter bästa förmåga. På våren börjar vi med att fagra ängen. Det innebär att nedfallna löv och annat skräp räfsas bort för att hålla tillbaka näringen så att gräset inte växer för högt och brer ut sig. Vi eftersträvar att hålla jorden mager.

När ängsblommorna blommat klart och de har bildat frö slår vi ängen med röjsåg och lie. Vi låter klippet ligga kvar ca en vecka så att det fröar av sig. Därefter räfsas det ihop och forslas bort. Allt för att hålla tillbaka näringen.

Nu har vi ett fint insektshotell i backen vars invånare säkert kommer att trivas på ängen och kommer att gynna blommorna.

Förr i tiden slog man ängen med lie och hässjade gräset efteråt eller betade djuren av gräset. Ängsmarker är viktiga att bevara eftersom de har höga natur- och kulturvärden.

I dag används "äng" lite slarvigt om högväxande gräsmatta med blommor. Enligt Wikipedia är en äng ett öppet fält vars sträv växter, främst gräs, samt örter. En äng kan vara mycket artrik när det gäller växter och smådjur.

Foto och text Mona Scott

Postat [15 juni, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Lantidyll!

Idylliskt och historiskt ! I en härlig lantlig miljö från Skudesvägen vid den gamla skogvaktarbostaden i Bjersgård har mjölkningen påbörjats. Mjölkerskan på sin pall lutar sitt huvud mot kons varma kropp. Drängen väntar på att kannorna kan fyllas upp för vidare transport, kanske till Källans mejeri. I bakgrunden reser sig skorstenarna på Läderfabriken, Bryggeriet, Teglbuket, som försvunnit till förmån för annan verksamhet, bl.a ett rekreationsområde.

Till vänster om trädet skymtar bebyggelsen vid Egna hem.

Idag har mjölkningsproceduren tagit andra former, nu fylls inga mjölkakannor som körs till mejeriet, de står som prydnader på hemmasnickrade mjölkbord.

Mjölkerskan har blivit ersatt med maskinell mjölkning. Hästen drar ingen mjölkavagn mer, han för en lugn tillvaro i sin hage, där betraktande mekaniseringen!

En gissning att detta är kvällsmjölkning, såvida inte fotograf Nils Sjöwall som tog bilden, var morgonpigg !

Text Leif Olofsson

Postat [21 maj, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Välkommen till bords!

Föreningen har erhållit ett möblemang i Karl Johan stil som gåva!

Möblemanget har stått i Ljungbyhed under 50 år, men kommer dessförinnan från släktingar i Halland.

Tidsmässigt torde den vara från tidigt 1900-tal.

Möblemanget har placerats på Muséets övervåning, där vi gjort en del förändringar efter konceptet "låt tingen tala" som mer lyfter fram föremålen.

Här är bordet dukat för både en soppmåltid samt en eftermiddagskopp!

Text Nils Andersson Foto PO Carlson.

Postat [29 april, 2021](#) Författare [Per-Olof Carlson](#) Kategorier [Månadens bild](#)

Banvaktstugan vid Åbygården

Ola Åkesson var den förste som tjänstgjorde som banvakt vid Åbygården. Ett Blomgrenfoto från år 1900

Här på dressinen framför stugan. Hustrun Botilla vid framsidan av huset. På gaveln med sin cykel står sonen Herman August, i slänten sitter dottern Anna Hermina

Järnvägen mellan Helsingborg och Hässleholm invigdes 17 mars 1875. Längs järnvägslinjerna uppfördes så kallade banvaktstugor, där banvakterna bodde. Bostaden var förhållandevis liten. Banvaktens främsta uppgift var att hålla uppsikt över en viss sträcka av en järnvägslinje, samt att leda underhållet av både spår och marken längs spåret. Fanns det bommar kunde banvakthustrun ofta dryga ut familjeinkomsterna som grindvakt. Den förste banvakten vid Åbygården hette Ola Åkesson, innehade tjänsten fram till 1900. Banvaktstugan uppfördes 1874 i samband med järnvägsbygget. Runt år 1900 är stugan, då med tegelfasad, fotograferad av Axel Blomgren. År 1930 är stugan åter fotograferad, men i ny skepnad! Något har hänt under denna tidsperiod, har den eldhärjats och sedan återuppbyggts? Mellan 1929 och 1931

utfördes ett större väg och brobygge i området. Dels reparation och förbättring av den gamla 1700 – tals bron över Rönneå, samt en planskild korsning, genom en viadukt under järnvägen.

Siste banvakten Ernst Valfrid Johansson som innehaft tjänsten sen 1920 tjänstgjorde fram till 1949, då banvaktssystemet avvecklades.

Måndagen den 20 april 1966 gick banvaktstugan bokstavligen upp i rök. Om den stått obebodd sen Ernst Johansson flyttade ut, omkring 1950 är obekant, Men då, 1966 står husen i vägen för ett vägarbete med landsvägsviadukten. Det blev ett "hett" övningsobjekt för Klippans brandkår som denna måndagskväll eldade upp banvaktstugan.

Fler bilder på banvaktstugan finns att se på hemsidan Klippans hembygdsförening, sök på "Utforska platsen" Banvaktstugan Åbygården

Text PO Carlson Foto Blomgrens arkiv